

LIBER Emerging Leaders 2017-2018

Zpráva z úvodního semináře: Patras, 2.-4.7. 2017

Zpracovaly: Lenka Němečková (ČVUT), Klára Rösslerová (UK), Hana Landová (ČZU)

Tak, jako je pro české vysokoškolské knihovny zastřešující organizací Asociace knihoven vysokých škol ČR, na evropské úrovni tuto funkci plní Asociace evropských vědeckých knihoven LIBER (Association of European Research Libraries, <http://libereurope.eu/>). Tato asociace existuje již od roku 1971 a v současnosti sdružuje více než 400 národních, univerzitních a jiných knihoven z více než 40 zemí. Od roku 2011 se věnuje i vzdělávání pracovníků knihoven na vedoucích pozicích, a to v rámci dvou programů: LIBER *Emerging Leaders Programme*¹ a *LIBER Journées for Library Directors*². Druhý jmenovaný program je věnován rozvoji pokročilých manažerských dovedností a strategického myšlení. Detailněji se ale budeme věnovat programu LIBER Emerging Leaders. Ten je určen pro pracovníky vědeckých a vysokoškolských knihoven, kteří jsou již ve vedoucích pozicích, ale mají potenciál stát se řediteli a ředitelkami. Od roku 2011 proběhly tři běhy tohoto kurzu, kterými prošlo 57 účastníků. V současném, čtvrtém, kurzu je účastníků 26. Zároveň se kurzu poprvé účastní i knihovníci z České republiky, a to hned v počtu tří.

Roční program je otevírán jednou za dva roky a zahájen je úvodním seminářem, vždy v termínu před konáním LIBER Annual Conference, tj. na přelomu června a července. Již před zahájením úvodního semináře jsou účastníci seznámeni se svým tutorem, který je bude provázet po celý následující rok a na kterého se mohou obracet se svými dotazy a problémy, které v průběhu kurzu řeší. Tutori jsou ředitelé velkých evropských univerzitních knihoven, kteří sami často programem prošli. Ve spolupráci s tutorem si navíc účastníci zvolí některou z evropských univerzitních knihoven, do které jedou na individuální týdenní stáž, resp. jsou seznámeni s ředitelem, kterého týden stínují, a který je jejich odborným mentorem. Knihovny, které jsou takto navštíveny, jsou vytipovány s ohledem na podobnost s domovskou knihovnou účastníka, tedy aby knihovna byla podobně veliká, podobně strukturovaná nebo řešila podobné problémy.

Během celého roku spolu účastníci programu komunikují: během úvodního semináře jsou rozděleni do malých skupin. V těchto skupinách pak spolu účastníci prostřednictvím konferenčních hovorů nebo videohovorů pravidelně sdílí novinky z pracovního života a vzájemně se motivují. Program je uzavřen závěrečným setkáním, které se opět koná v termínu těsně před výroční konferencí LIBER (Pozn.: LIBER Annual Conference 2018 se bude konat v Lille ve Francii).

Podmínkou přijetí do programu je kromě velmi dobré znalosti angličtiny alespoň tříletá zkušenost na některé z vedoucích pozic v rámci knihovny (vedoucí oddělení, vedoucí dílčí knihovny, zástupce ředitele apod.), doporučení ředitele knihovny, členství vysílající instituce v LIBER a hlavně přesvědčivý motivační dopis a kvalitní odborný životopis. Úvodní i závěrečný kurz je zpoplatněn částkou 650 EUR.

---

¹ Informace o programu jsou dostupné na: <http://libereurope.eu/emergingleaders>

² Informace o programu jsou dostupné na: <http://libereurope.eu/liber-journees-for-library-directors/>

Úvodní seminář k LIBER Emerging Leaders 2017-2018 se konal v řeckém Patras, ve dnech 2. - 4. července. Seminář byl vyváženou směsicí podrobného poznávání osobnostních charakteristik a získávání manažerských dovedností. Byl postaven na poznání sebe sama a představení zásad, jak vést pracovní tým a využít při tom právě znalost svých vlastností i vlastností jednotlivých členů týmu. Hlavním cílem semináře bylo upozornit na aspekty, které bývají často přehlížené, avšak hrají v efektivitě pracovního týmu významnou roli.

Vcelku logicky byl seminář poskládan chronologicky do tří základních kategorií, které na sebe plynule navazovaly: osobnostní charakteristiky sebe sama – vytváření strategie a strategické plánování – vedení týmu. Na závěr následovaly úkoly, jak vybrané poznatky v průběhu následujícího roku implementovat do své praxe, čeho si ve své pracovní praxi více všimnout a jak na sobě v průběhu roku dále pracovat.

Základem semináře bylo poznání sama sebe. K tomu vedly tři testy, které všichni účastníci vyplnili ještě před samotným seminářem a v jeho průběhu jsme výsledky diskutovali v kontextu daných problematik. Jednalo se o tyto testy:

- Myers-Briggs Type Indicator (MBTI) – stanovení typu osobnosti.
- Thomas Kilmann Instrument (TKI) – tzv. conflict-handling behavior - test určený ke zjištění, jak máme tendenci se vypořádat s konfliktními situacemi.
- Emotional Intelligence profiling (EI) – intrapersonální a interpersonální emoční inteligence, míra sebeuvědomění i přístup ke spolupráci s lidmi okolo.

Tyto testy ukázaly naše přirozené tendence jednání z různých aspektů a v různých situacích. Ukázaly naše silné a slabé stránky, poukázaly na to, jak tyto vlastnosti mohou působit na celý tým a vysvětlily, jak s nimi dále pracovat v každodenní pracovní praxi, v rámci působení v týmu a jeho vedení. Zajímavou zkušeností bylo sdílení vlastních výsledků ve skupině, kde si každý účastník uvědomil, jak rozdíl v typu osobnosti může působit na řešení stejných pracovních úkolů a tedy jak je znalost osobnostních charakteristik druhých významná při budování týmu a týmové práci.

Seminář pokryl následující dovednosti:

1. **Rozvoj osobnosti.** Byli jsme seznámeni s metodou určení profilu osobnosti dle MBTI, blíže byly vysvětleny jednotlivé typy i charakteristiky tohoto modelu. Bylo poukázáno na skutečnost, jak výsledky testu MBTI interpretovat pro vlastní jednání i pro jednání spojená s vedením týmu.

2. **Vytváření strategie.** Cílem tohoto okruhu bylo nás seznámit s aspekty, na které je nutné se soustředit při vytváření vize a strategie knihovny a jak zpracovat úspěšnou strategii.

3. **Vedení lidí, umění motivovat.** V rámci tohoto okruhu jsme byli seznámeni s řadou metod a cvičení, které vedou k umění správně jednat s lidmi, efektivně je motivovat dle jejich typu osobnosti. Toto je základem správné komunikace v týmu, která vede ke zvýšení efektivity týmové práce. V rámci tohoto modulu byly podrobněji představeny následující metody:

- Umění dotazování a formulace motivačních otázek (tzv. powerful questions). Jak správně formulovat otázky pro efektivní motivaci druhých k vyřešení daného úkolu či problému. Otázky vedoucí k sebereflexi a nahlédnutí na problém jinými očima.
- Johariho okno.

- Příčiny selhávání / dysfunkce týmů – na základě publikace: Patrick M. Lencioni: *5 příčin selhávání týmů* (The Five Dysfunctions of a Team), 2002, v češtině 2009.
- Procvičování poskytování a přijímání zpětné vazby.

Samotný program byl dále doplněn prezentacemi tří úspěšných ředitelů knihoven k jednotlivým tématům. Měli jsme možnost seznámit se s následujícími řečníky:

Wilma van Wezenbeek (TU Delft) – rozvoj osobnosti aneb osobnostní předpoklady úspěšného ředitele univerzitní knihovny. Jaké aspekty a vlastnosti sama vnímá, že jí dopomohly k vytvoření velmi efektivní a úspěšné univerzitní knihovny (téma 1).

Anja Smit (Utrecht University) – vytváření vize a strategie rozvoje knihovny (téma 2).

Josep Torn (European University Institute, Florencie) – vedení lidí a projektů na základě zvládnutí předchozích předpokladů: 1. znalost sebe sama; 2. znalost projektu a jeho cílů; 3. znalost a schopnost vedení týmu k naplnění stanovených cílů.

Je nutné podotknout, že mnohé na semináři zmíněné a probírané metody jsou vhodné zejména pro velké a organizačně rozvětvené knihovny. Knihovna velikosti centrální vysokoškolské knihovny v ČR často velikostí odpovídá de facto jednomu oddělení zahraničních knihoven a porovnání je tedy obtížné. Odlišnosti jsou také mezi pracovním prostředím, zvyky a firemní kulturou jednotlivých institucí. Nicméně je vhodné o všech těchto metodách - a i odlišnostech - vědět a znát jejich principy.

Kromě oficiálního průběhu semináře již teď vznikají neformální iniciativy a prvky spolupráce a rozvíjení kontaktů mezi účastníky kurzu. Bylo například svoláno neformální pracovní setkání 3. 10. 2017 v Londýně³, kde jsme diskutovali o zkušenostech vedení týmu a prvních snahách implementace některých naučených praktik (MBTI pro nové uchazeče; 5 dysfunkcí týmu; způsob komunikace a setkávání týmu vedení knihovny apod.) a někteří se podělili o své zkušenosti z již absolvované stáže.

Celý kurz LIBER Emerging Leaders je teprve ve své první polovině, ale již teď přináší mnoho inspirace nejen do prostředí mateřských knihoven účastnic kurzu, ale i do činnosti AKVŠ. Potvrzuje se fakt akcentovaný na některých z uplynulých akcí AKVŠ, že je velmi důležité věnovat se nejen řešení každodenních provozních problémů a postupnému zkvalitňování služeb a rozšiřování fondů, ale také otázkám vizí a strategií - nejen pro jednotlivé knihovny, ale například i pro segment vysokoškolského knihovnictví jako celku. A kvalitní rozvoj knihoven není a nebude možný bez odborného i osobnostního růstu lidí, kteří knihovny vedou. Důkladné poznání sebe sama, jakožto jednotlivce, který vede (jakkoliv velký) tým lidí, svých předností i slabých stránek, je pro každého, kdo se podílí na vedení knihovny, klíčové. Teprve potom se můžeme poučené a systematicky věnovat rozvoji svých kolegů, týmu jako celku i rozvoji vlastnímu.

AKVŠ se začne v následujícím roce systematicky věnovat vzdělávání vedoucích a ředitelů knihoven - inspirována programem LIBER, ale s přihlédnutím na specifika českého prostředí a s důkladným průzkumem potřeb vedoucích pracovníků našich VŠ knihoven.

---

³ Za ČR se zúčastnila Lenka Němečková (ČVUT).